

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

64. An iudex laicus ex consuetudine possit iudicare in criminalibus Clericos
in Minoribus constitutos? Et quid etiam de constitutis in prima Tonsura? Et
an in Hispania Clerici Minores non gaudeant ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

vt Episcopo negligente, vel renuente, ad Regem causa deferatur, non vt ipse Rex causam iudicet, sed vt moneat reuerenter superiorem, vel dicendum est hoc ius fuisse sublatum ab Innocentio III. in cap. qualiter, & quando de iudiciis.

RESOL. LXI.

An iudex laicus possit punire Clericum pena pecuniaria, quia reuerentia signa illi non exhibuerit, vel quia coram ipso deliquerit? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 26. alias 25.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Pereira tract. de manu Regia, p. 1. c. 7. n. 42. Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 89. vbi sic ait: [Si el Clerigo cometiesse delito, ò defacato contra los ministros de la Justicia seglar, ò en su presencia, podranle prender para remitirle, porque la jurisdiccion real no queda ilusoria, y menospreciada, como quiera que ay algunos Clerigos poco corteses, y otros tan atreuidos, que se precian de no respetar à la Justicia seglar, y de passar delante del corregidor, ò de su teniente estando en el Tribunal, y fuera del sin hazerles cortesia: loqual hecho de malicia es bien retenir cuerdamente con alguna multa, y pena pecuniaria.] Ita Bobadillo. Sed contra illum, & merito insurgit noster Megala in 3. p. lib. 3. n. 35. cap. 11. aduertendo, priorem casum Bobadilla habere tantum locum, quando talis captura esset simpliciter necessaria ad propriam, vel aliorum defensionem: alterum verò casum habere contra se determinationes Bullæ Cænæ. Et miror equidem, quomodo Bobadilla, & alij sint ita faciles ad condemnandos Clericos in bonis, & pecunia, quasi dicta bona non habeant priuilegium, quod habet Clerici persona, & tamen Canones statuunt, vt exempta persona Clerici non possit in rebus molestari, cap. vnice, de Cleric. coning. n. 5. qui reddit rationem, & ne per vnã viam concedatur, quod per aliam denegatur: & ita docet Genuensis in praxi, c. 8. n. 5. Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 9. c. 4. num. 13. & cap. 5. n. 1. & Carolus de Grassis de effect. Cleric. effect. 1. num. 13. Sed ad alia transeamus.

Sup. hoc supra in Ref. 56. §. vii. & in Ref. 57. §. vii. & infra in Ref. 66. §. 2. à lin. 2. & in aliis multis eius not.

RESOL. LXII.

An iudex secularis processans occultè Ecclesiasticum in causa criminali, cum intentione postea processum presentandi Prælati, faciat contra libertatem Ecclesiasticam, & incidat in excommunicationem Bullæ Cænæ? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 53. alias 52.

§. 1. **N**egatiuè respondet Grassius in decis. p. 1. lib. 4. cap. 18. num. 135. sed iste Author, vt supra notauimus, multa docet, non admittenda in his materijs Ecclesiasticæ libertatis.

2. Et idè contrarium asserendum est, nempe, in excommunicationem incidere Iudicem sæcularem qui secretò Ecclesiasticos processaret, etiam si animum haberet presentandi talem processum Summo Pontifici, vel alij Prælati. Et ita docent Fillucius tom. 1. tra. 16. cap. 11. num. 312. & Soula in Bulla Cænæ, cap. 20. disp. 95. concl. 2. n. 3. qui num. 2. hanc sententiam limitat dicendo: [Quando (hæc sunt eius verba) non est aditus ad Prælatum, qui iuridicè se informare possit de factò criminali alicuius Ecclesiastici, & in eo continuatur, & est periculum in mora; potest Iudex sæcularis informationem facere, vt Prælati præsentet, non verò in alijs casibus. Quando verò in aliquo fa-

Sup. hoc in Ref. seq. sed lege etiam doctrinam alterius Ref. not.

cto criminali Ecclesiastici, & sæculares simul conueniunt: eatenus Iudex sæcularis poterit circa Ecclesiasticos, testium dicta recipere, quatenus ad id procedendum, contra laicos necessarium fuerit; alias ab hac censura illum non excusarem: sed informationem talem verbaliter, vt Prælati denunciet, non verò iudicialiter accipere existimo non prohiberi hoc loco. [Ita Soula, quæ sunt valdè notanda à Iudicibus, laicis. Ad argumentum verò, quod adducit Grassius, responderetur, quòd, licet capere informationem propriè, & in rigore loquendo, non sit processare; est tamen quomodolibet in causis Ecclesiasticorum criminalibus se intromittere; quod est contra libertatem Ecclesiasticam, & sufficit ad incurrandam excommunicationem.

RESOL. LXIII.

An iudex laicus incidat in censuram Bullæ Cænæ, si occultè processat Clericum, animo presentandi processum Summo Pontifici, vel iudici Ecclesiastico? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 52.

§. 1. **I**n tr. 1. de immuni. Eccles. resol. 52. pro negatiua sententia adduxi Grassium, cui nunc addo & Duardum in Bull. Cæn. can. 15. §. 5. n. 2. quia absque citatione nõ dicitur quis processare, sed iudex laicus qui occultè processat clericum, illum non citat. Ergo, &c.

2. At his non obstantibus ego puto in dictam excommunicationem incidere iudicem sæcularem, qui secretò Ecclesiasticos processaret, etiam si animum haberet talem processum Summo Pontifici, vel alij Prælati presentandi. Et ita hanc sententiam docet nouissimè Bonacina in Bull. Cæn. tom. 3. disp. 1. §. 20. punct. 1. n. 7. quia intentio presentandi processum iudici Ecclesiastico non confert iurisdictionem ad informationem contra Ecclesiasticos accipiendam. Nota tamen quòd Riccius in praxi tom. 4. resol. 460. n. 5. tenet primam opinionem, quando non esset aditus ad Prælatum, qui iuridicè se informare possit de factò criminali alicuius Ecclesiastici, & in eo continuaret, & esset periculum in mora. Sed ego non puto recedendum esse à nostra sententia, quia tales casus sunt metaphysici, & moraliter vix possunt accidere.

Quæ hic est Ref. antecessens, sed via de infra ex Ref. 256. doctrinam §. vii.

RESOL. LXIV.

An iudex laicus ex consuetudine possit iudicare in criminalibus Clericos in Minoribus constitutos? Et quid etiam de constitutis in prima tonsura? Et an in Hispania Clerici Minores non gaudeant exemptione gabellarum ex consuetudine? Et an Episcopi non possint publicare editum vt Clerici in Minoribus debeant assumere sacros ordines, sub pena priuationis habitus? Et an ita declarauerit Sacra Congregatio? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 10.

Quamvis non satis clare supra, hac prima difficultate huius tituli, lege tamen supra doctrinam Ref. 44. & infra Ref. 216. §. 4. procedit, & signanter in fine.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Pereira de manu Regia part. 2. cap. 77. num. 2. vbi sic ait: Circa Clericos in minoribus potest iudex sæcularis iurisdictionem in criminalibus acquirere ex consuetudine. Ita ille, & hoc etiam docet in c. 26. num. 10.

2. Sed hæc opinio est contra sacros Canones, per quos apparet Clericos in minoribus, etiam in prima tonsura, constitutos, integrè & plenè gaudere priuilegio clericali, sicuti Clericos in Sacris constitutos, vt patet in cap. 2. de foro compet. & in cap. cum non ab homine, de iudicis; ibi, Clericos cuiuscumque Ordinis, & iterum

Sup. hoc ibidem antequam medium §. 1. not. præteritè.

iterum, Clericos in quocunque Ordine constitutos; & ratio est clara, nam privilegium fori, in criminalibus etiam, vt est à iure diuino, ita gaudent Clerici in Sacris constituti, ac Clerici in minoribus vt probat Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 10. per totum. ergo sicut iudex laicus ex consuetudine non potest in criminalibus cognoscere Clericos in Sactis, ita etiam non potest cognoscere Clericos in minoribus.

Vnde idem Suarez loco cit. cap. 26. num. 16. licet asserat in Hispania Clericos minores non gaudere exemptione gabellarum ex consuetudine; tamen addit, vt hoc licitum sit, oportet vt conferat talem consuetudinem esse à Pontifice approbatam, alioquin illam reprobat: vnde si sola consuetudo, sine approbatione Summi Pontificis, non valet contra Clericos; quoad exemptionem gabellarum, quanto magis non valebit contra Pereiram quoad privilegium fori in criminalibus, vnde in cap. Clerici, de iudiciis dicitur; cum Canones generaliter tradant, vt de omni crimine Clericus debeat coram Ecclesiastico iudice conueniri, non debet in hac parte Canonibus ex aliqua consuetudine præiudicium generari & in cap. cum terra, de electione, damnatur quaedam consuetudo, quia in grauamen & perniciem Ecclesiasticæ libertatis reuocabatur; & idem docet cap. ad nostram, & cap. cum inter, de consuet. vt notat glossa vltima in dicto cap. Clerici, de iudiciis. Vide etiam Authen. Cassa. C. de sacrosanct. Eccles. & ideo Honorius I I I, in cap. nonerit; de sentent. excommunic. excommunicat omnes, qui consuetudines introductas contra Ecclesiasticam libertatem seruari fecerint; & ita tenent DD. quos citauit in part. 1. tract. 2. resol. 4. quibus nunc addo Vigianium de immunit. Eccles. disp. 2. conclus. 4. & Antonium Bonium in respons. pro cens. Pauli V. part. 5. ad argum. 11. fol. 79. vbi sic ait. (In questa materia d'immunita Ecclesiastica i sacri Canoni hanno reprobata ogni contraria consuetudine, come il Lateranense alla sess. 10. & tutti i sommi Ponteficinella Bolla Cœna Domini, e percio non valere alcuna consuetudine contra la libera Ecclesiastica d'icomo i Dottori con la Glosa sopra il cap. Clerici, de iudiciis. E Tiberio Deciano lib. 4. cap. 9. num. 10. & seq. proua questa verita, e vi pone molte estension; e tra l'altre che non vaglia tal consuetudine, anchor che il Papa l'haueffe saputo, & non haueffe detto cosa alcuna.] Ita ille, quæ quidem vltima verba sunt multum notanda: & hanc opinionem in terminis contra Pereiram circa Clericos minores firmat Io. Franciscus Fagnanus in respons. pro cens. Pauli V. fol. 117. & 118. ex Concil. Tridentino cap. 6. sess. 23. juncto cap. 20. sess. 25. & ex aliis rationibus, & in terminis etiam contra Pereiram docet hanc sententiam Duardus in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. q. 1. n. 61. Ceuallos tract. de cognit. per viam violentia. p. 2. quest. 97. n. 4. Martha de iuris. par. 2. cap. 16. num. 4. Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 59. Magala in 3. par. lib. 3. c. 11. n. 11. & iterum Ceuallos vbi supra; q. 43. n. 6. vbi sic asserit: [Hoc vidimus in facti contingentia in quodam Clerico alienigena, qui in Mâtia Carpetana non solum committebat agens; & patiens; illud nefandum sodomia crimens; sed etiam contrahere matrimonium inter masculos, mutato ordine naturæ. Et licet illud delictum fuerit grauissimum; & nunquam auditum; Clericus tamen ille, post degradationem, fuit traditus Curiæ seculari.] Ita ille.

thor in suis Commentariis super Bullam Cœn. latas opinionones docet aduersus Ecclesiasticam immunitatem. Et ideo contrariam sententiam docet Bonacina de legibus disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 4. n. 8. Ambrosinus de immunit. Eccles. c. 17. n. 10. Duardus in Bulla Cœn. lib. 2. can. 15. q. 1. n. 63. Martha de iuris. p. 4. cent. 2. cas. 129. n. 17. Mastrillustom. 3. decis. 288. n. 28. Belletus in disquis. cler. p. 1. tit. 3. §. 7. n. 6. Marius Antonius lib. 3. resol. 2. n. 9. Salzedus in pract. crim. Diaz. c. 98. lit. B. Ceuallos tr. de cognit. per viam violent. p. 2. q. 102. n. 6. & q. 87. n. 4. Megala in 3. p. lib. 3. c. 10. q. 4. n. 35. & alij: quicquid in contrarium asserant aliqui Iurisperiti, vt noster D. Carolus de Grassis de effect. Cler. eff. 1. n. 668. & Petrus de Cenedo in collect. 37. n. 11. & alij penes ipsos, quorum sententiam, sed immerito, probabilem vocat Gambac. de immunit. Eccl. lib. 7. c. 14. n. 13. & illum sequitur Molina tom. 4. tract. 3. disp. 25. n. 6. & disp. 49. n. 20.

2. Dico igitur contra Grassium, & supradictos Iuristas; Clericum alassinij reum non subici potestati seculari nisi post sententiam criminis declarationem; quam ferre debet Iudex Ecclesiasticus; & Iudicem secularem aliter facientem, certum est in excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrite. Et idem dicendum est * de Clerico incorrigibili; nam non amittit privilegium fori absque alia declaratione; & depositione; sed requiritur sententia Iudicis Ecclesiastici, qui illum brachio seculari tradat. Et hoc habetur in c. cum non ab homine, de iudiciis. Et ita docet Suarez de censuris; disp. 22. sect. 1. n. 9. Coninch. de Sacram. disp. 14. dub. 15. n. 19. Sayrus de cens. lib. 3. c. 19. n. 5. & alij apud Ambrosium de immunit. c. 17. n. 28. & habetur expressè in quadam Bulla Clemen. VIII. dat. Rom. 18. Decembr. 1591.

3. Hoc etiam militat; & idem dicendum est, in Clerico sodomita notorio; quia illum non potest punire Iudex laicus, nisi præcedat declaratio Iudicis Ecclesiastici, quicquid in contrarium asserat Garfias de nobil. gloss. 9. n. 19. vbi cautè legendus est: nam in illa Glossa multas opinionones asserit contra immunitatem Ecclesiasticam. Sed nostram sententiam tenet, & docet Duardus in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. q. 1. n. 61. Ceuallos tract. de cognit. per viam violentia. p. 2. quest. 97. n. 4. Martha de iuris. par. 2. cap. 16. num. 4. Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 59. Magala in 3. par. lib. 3. c. 11. n. 11. & iterum Ceuallos vbi supra; q. 43. n. 6. vbi sic asserit: [Hoc vidimus in facti contingentia in quodam Clerico alienigena, qui in Mâtia Carpetana non solum committebat agens; & patiens; illud nefandum sodomia crimens; sed etiam contrahere matrimonium inter masculos, mutato ordine naturæ. Et licet illud delictum fuerit grauissimum; & nunquam auditum; Clericus tamen ille, post degradationem, fuit traditus Curiæ seculari.] Ita ille.

RESOL. LXVI.

An Clericus falsum testimonium dicens coram iudice laico ab eo puniri possit? Et an vero ad effectum repellendi Clericum à testimonio, possit iudex laicus per viam exemptionis cognoscere de crimine Clerici? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 110. aliàs 109.

RESOL. LXV.

An iudex laicus possit punire Clericum alassinum notorium? Idem est dicendum de Clerico incorrigibili aut sodomita notorio. Ex part. 1. tract. 2. Ref. 52. alias 51.

Affirmatiue respondet Iacob. de Grassi, in suis decis. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 15. sed iste Auct. Tom. I. X.

Affirmatiuam sententiam docet, circa eius bona, non autem circa personam, Guillelmus Benedictus in c. Raymuus, vers. & uxorem, decis. 2. n. 142. Challaneus in consuet. Burgundia, rub. 1. §. 5. n. 81. Francil. Marc. pu. decis. 215. n. 1. Lancelot. num. M de

* Sup. hoc infra in Ref. 328 §. 4. Secū. dus. ad med. dium, ver. Sed magis. Sed lege eā à principio; & alias eius primæ autor.

Sup. conten. to in hoc §. vlt. infra ex doctrina Ref. 328. §. 1. & 2.

Sup. hoc in Ref. seq. §. 1. & infra in Ref. 111. in fine, & in alio §. eorum notatio. num.

Sup. hoc infra in Ref. 328 §. 4.

Sup. hoc infra in Ref. 328 §. 1. & 2.

Sup. hoc infra in Ref. 328 §. 1. & infra in Ref. 111. in fine, & in alio §. eorum notatio. num.